

Zbigniew Bagniewski

Pobiel, gm. Wąsosz, woj.
leszczyńskie. Stanowisko 10

Informator Archeologiczny : badania 19, 218

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

natrafiono na kilka żelaznych gwoździ, nożyków z żelaza, fragment dębka żelaznego, takąż sprzączkę i drobne ułamki kości zwierzęcych.

Warstwa nr III została wydzielona od poziomu -265 cm do -290 cm, miejscami jednakże sięgała ona do poziomu -310 cm poniżej punktu pomiarowego. Warstwa ta była niejednorodna w swojej wewnętrznej budowie. Wystąpiła tu ceramika obtaczana barwy brązowej oraz kości zwierzęce i niewielkie przepalone kamienie polne w niedużej ilości. Kolor warstwy ciemno-szary. W poziomie tym natrafiono na pozostałości dwóch obiektów. Jeden z nich miał palenisko wylepione przepaloną gliną i był niewątpliwie obiektem mieszkalnym. Drugi to jama gospodarcza o okazałych rozmiarach. Wypełniona była całkowicie czarną ziemią ze spalenizną i domieszką węgla drzewnych, zmieniającą się w zależności od głębokości. Spód jamy był wkopany w warstwy salcowe na około 100 cm. Miejscami, szczególnie w dolnej partii, wystąpiła sadza. Było to już drugie tego typu zależisko na obszarze osady przyrodowej. Całkowita głębokość jamy wynosiła około 160 cm, a średnica 2,5 m. W wypełnisku jamy znaleziono nieliczną ceramikę, przy ścianach grudki przepalonej gliny i przepalone, drobne kamienie. Ceramika barwy brązowej była obtaczana i datować ją można na XIII w., za wyjątkiem kilku ułamków datowanych na początek XV stulecia.

W najniższej warstwie, do której sięgnął wykop, odsłonięto calec, występujący na większości powierzchni wykopu od poziomu -290 cm, tj. około 80-90 cm poniżej powierzchni gruntu. W strople warstwy salcowej dała się wyraźnie zauważyć warstewka pierwotnego humusu, pozbawionego sztyków i silnie przemitygo. Niżej wystąpił silnie szaleziasty piasek, miejscami kokrecje żelaziste, jeszcze niżej wystąpił jasno-żółty, bardzo drobny piasek pochodzenia aluwialnego.

Powyższy układ warstw nie wystąpił przy wschodnim profilu wykopu. Na przestrzeni do 2 m od ściany wykopu, od góry aż do stropu warstwy III odsłonięto przemieszane, nasypowe warstwy ziemi barwy ciemnoszarej oraz przemieszane z nią warstewki żółtego piasku. Można przypuszczać, że w XIII w. nastąpiło powiększenie obszaru osady przez zasypanie części starorzecza Narwi. Stwierdzono, że na obszarze tego nasypu nie istniały od XIII w. aż do czasów nowożytnych jakiegokolwiek budowle o solidniejszej konstrukcji, przynajmniej nie natrafiono na takie w obszarze wykopu, który biorąc pod uwagę wcześniejsze prace na terenie grodziska, opatrzone nr IV. Przestrzeń nowo pozyskaną przeznaczono prawdopodobnie na cele związane z polepszeniem obronności osady oraz być może na cele gospodarcze. Nikie ślady wskazują na nietrwale, drewniane umocnienia tuż nad skłonem tarasu ku starorzeczcu Narwi.

Wszystkie cztery odsłonięte w sezonie 1984 obiekty - w tym trzy mieszkalne i jedna jama gospodarcza - znajdowały się na zachodniej połowie wykopu nr IV, bliżej fosy niż starorzecza. Najstarsza ceramika datowana była na drugą połowę XII w. /warstwa III/, w której to warstwie wystąpiła również ceramika z XIII w.

Przewidywane jest kontynuowanie badań.

POHEŁ, gm. Wąsosz
woj. łeszczyńskie
Stanowisko 10

Uniwersytet Wrocławski
Katedra Archeologii

Badania prowadził doc. dr hab. Zbigniew Bagniewski. Finansowanie z problemu R-III-6. Szósty sezon badań. Obozowisko mezołityczne.

Badania prowadzono w centralnej części starorzecza Orki - wykop I; kontynuacja z 1983 r. oraz w 2 obrębie wykopu E - usytuowanego na krawędzi terasy i dna starorzecza. Łącznie zbadano powierzchnię 50 m.

Z wykopu I /utwory torfowo-piaszczyste/ wydobyto liczne fragmenty kości zwierzęcych i rybich, narzędzia kościane i z poroża, pojedyncze wytwory krzemienne. Zarejestrowano także dużą ilość owoców drzew i krzewów /orzechy łaskowe, żołędzie, szyszki sosnowe i olchowe/.

Z najniższej położonej warstwy torfu /najwcześniejszej satorfiona część koryta rzeki/ wydobyto fragment czaszki ludzkiej /lewa kość skroniowa/ należącej do osobnika płci żeńskiej - Infans II.

W zbiorze z wytworów z poroża uwagę zwracają: ostrze /szylet/ z rytym wyobrażeniem rogatego zwierzęcia na powierzchni /por. rycina na okładce Informatora Archeologicznego - badania 1984/, 1 oścień o dwóch odnogach /na jednej otwór do mocowania zbrojnika/ z otworem na drzewce, trzy motyki z otworami /jedna to najprawdopodobniej oprawa ciosa/.

Wśród inwentarza krzemienno /200 wytworów i odpadów/ wydzielono: rdzenie, zbrojniki, rylice, drapacze, przekuwacze. Narzędzia /trójkąty równoramienne, półtyczaki typu komornicza/ właściwe są dla kultury komornickiej.

Z wykopu E /utwory piaszczyste: 0-130 cm i torfowe: 130-? / wydobyto 950 wytworów i odpadów krzemienno kilkanaście fragmentów kości i poroża. W inwentarzu krzemienno wyróżniono: rdzenie /głównie jednopiętówce/, zbiorniki, drapacze, skrobacze, pazury, rylice, wióry i odłupki mikrołuskane. Typologicznie narzędzia reprezentują kulturę komornicką i chojnicko-piechowską /pojedyncze elementy/.

W warstwie torfowej /poziom 130-? / odsłonięto bezładnie położone pnie i konary drzew oraz trzy pionowo widłe kołki mocujące - prawdopodobnie wstrzymywały przesuwanie się drzewa.

Badania będą kontynuowane.